

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

Климчук Ангеліна Валеріївна

Студентка 2-го курсу факультету соціології і права НТУУ «КПІ»

Науковий керівник :

Чепульченко Т.О.

кандидат юридичних наук ,доцент

зав. кафедри теорії права і держави

ФСП, НТУУ «КПІ»

Конституцією України проголошено: ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

1 червня 2010 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про захист персональних даних. Даний нормативний акт на сьогодні є предметом численних дискусій.

Персональні дані - це відомості, сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Наприклад, email, прізвище, ім'я, по-батькові, адреса проживання тощо. Законодавство України не дає вичерпного переліку відомостей про фізичну особу, які є персональними даними, що перш за все пояснюється стрімким розвитком технологій сучасного світу. Базу персональних даних становлять: списки клієнтів, працівників в бухгалтерії компанії, база користувачів конкретного сайту тощо. Проте не кожен список клієнтів є базою персональних даних. Так, Закон поширюється на всі види діяльності, що стосуються створення баз персональних даних, окрім тої діяльності, що здійснює фізична особа для непрофесійних особистих чи побутових потреб; журналіст; професійний творчий працівник. Також сумнівним вважається положення, відповідно до якого самостійно визначають чи є вони володільцями баз персональних даних фізичні особи-підприємці та самозайняті особи. На думку переважної більшості юристів така «свобода вибору» не є коректною.

Сутність Закону полягає в захисті персональних даних від їх неправомірного використання. Так, жоден збір, обробка, використання персональних даних не є можливою без прямої згоди на те особи, щодо якої

дані мають бути зібрані, оброблені, використані. Цим Законом передбачене право суб'єктів персональних даних знати про місцезнаходження бази персональних даних, отримувати інформацію про умови надання доступу до персональних даних, зокрема інформацію про третіх осіб, яким передаються його персональні дані; на доступ до своїх персональних даних; застосовувати засоби правового захисту в разі порушення законодавства про захист персональних даних.

Обов'язковій згоді суб'єкта знайдена альтернатива: це стосується перш за все роботодавців. Так, стаття 11 Закону вказує на такі підстави виникнення права на використання персональних даних як згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних; дозвіл на обробку персональних даних, наданий володільцю бази персональних даних відповідно до закону виключно для здійснення його повноважень. Юристи-практики вже сьогодні радять роботодавцям застосовувати ч.2 ст.11 Закону «Про захист персональних даних» і наполягати на відсутності необхідності отримання окремої згоди працівників на використання наведених ними даних.

Що стосується власників баз персональних даних, то Закон зобов'язує пояснювати суб'єкту персональних даних його права, а також мету обробки його даних, отримати згоду на обробку та використання персональних даних, зареєструвати базу персональних даних в державному реєстрі та забезпечити захист бази.

Низку прогалин юристи бачать і в порядку реєстрації баз персональних даних, та вказують на необхідність перейняти зарубіжний досвід.

У країнах Західної Європи вказується зміст баз персональних даних, що є підставою для поділу їх за категоріями. Так, є загальні (прізвище, ім'я, по-батькові, місце проживання) та «вразливі» (відомості про стан здоров'я) персональні дані. В Україні ж володільцю бази даних необхідно вказати лише назву та мету створення самої бази. На думку юристів таке положення визначає реєстрацію баз персональних даних як безцільне заняття, оскільки ніякої інформації, по суті, служба захисту персональних даних не отримує, а отже, не може забезпечити належний її захист. Офіційно законодавець ідею реєстрації

баз персональних даних обґрунтовує як корисну для: суб'єктів персональних даних - є важливою ознакою прозорості стосовно використання персональних даних та є підставою звернення за захистом порушених прав; володільців баз персональних даних - сприяє їх обізнаності щодо вимог законодавства; уповноваженого державного органу з питань захисту персональних даних - дозволяє йому бути обізнаним із ситуацією стосовно обробки персональних даних, та їх захисту.

Відповідно до Закону, володільць бази персональних даних несе адміністративну, а часом й кримінальну відповідальність за порушення вимог Закону.

31 січня 2012 року Президент підписав Закон "Про внесення змін до Прикінцевих положень Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення законодавства про захист персональних даних", відповідно до якого норми Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу, щодо посиленої відповідальності за порушення законодавства про захист персональних даних, набудуть чинності 1 липня 2012 р. Прийняті міри є цілком логічними, оскільки Закон потребує вдосконалень.

Здійснення виїзних та безвиїзних перевірок, складання адміністративних протоколів та передача матеріалів до правоохоронних органів покладено на Державну службу України з питань захисту персональних даних.

На нашу думку, положення Закону «Про захист персональних даних» не знаходять свого відображення у реальній дійсності та не відповідають потребам сьогодення, а також, залишається досить не конкретизованим. Проте, слід відзначити, що законодавець здійснює вдалі заходи з метою наближення Закону України «Про захист персональних даних» до міжнародних стандартів.